

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie

Instytut Pielęgniarstwa

Opis modułu kształcenia

Nazwa modułu (przedmiotu)		Pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne			Kod podmiotu	IP/1 OS-PiPP				
Kierunek studiów		Pielęgniarstwo								
Profil kształcenia		praktyczny								
Poziom studiów		Studia pierwszego stopnia								
Forma studiów		stacjonarny								
Semestr studiów		VI								
					Zajęcia z zakresu nauk podstawowych	Nie				
Tryb zaliczenia przedmiotu		Egzamin		Liczba punktów ECTS			Sposób ustalania oceny z przedmiotu			
Formy zajęć i inne		Liczba godzin zajęć w semestrze		Zajęcia teoretyczne	2	Zajęcia praktyczne		2	Praktyka zawodowa	2
		Całkowita	Pracy studenta	Zajęcia kontaktowe	Sposoby weryfikacji efektów kształcenia w ramach form zajęć					
Wykład		20	5	15	Sprawdzian pisemny				60%	
Zajęcia praktyczne		50	10	40	Sprawdzian w warunkach rzeczywistych				20%	
Praktyki zawodowe		80	-	80	Sprawdzian w warunkach rzeczywistych				15%	
Samokształcenie		45	45	-	Referat pisemny				5%	
Razem:		195	60	135					Razem	100%
Kategoria efektów	Lp.	Efekty kształcenia dla modułu (przedmiotu)			Sposoby weryfikacji efektu kształcenia	Efekty kierunkowe	Uwagi			
Wiedza	1.	Charakteryzuje czynniki ryzyka i zagrożeń zdrowotnych u dzieci w różnym wieku i stanie zdrowia.			Sprawdzian pisemny	D.W2.				
	2.	Wyjaśnia etiopatogenezę, objawy kliniczne, przebieg, leczenie, rokowanie i opiekę pielęgniarską w schorzeniach: układu kostno-stawowego.			Sprawdzian pisemny	D.W3.				
	3.	Zna zasady oceny stanu dziecka.				D.W4.				
	4.	Zna zasady diagnozowania w pielęgniarstwie pediatrycznym.			Sprawdzian pisemny	D.W5.				
	5.	Zna zasady planowania opieki nad dzieckiem w zależności od stanu zdrowia.			Sprawdzian pisemny	D.W6.				
	6.	Zna zasady przygotowania, opieki w trakcie oraz po badaniach i zabiegach diagnostycznych wykonywanych u dzieci w różnym stanie zdrowia.			Sprawdzian pisemny	D.W7.				
	7.	Charakteryzuje techniki i procedury pielęgniarskie stosowane w opiece nad dzieckiem w zależności od stanu zdrowia.			Sprawdzian pisemny	D.W9.				
	8.	Wyjaśnia patofizjologię i objawy kliniczne chorób wieku rozwojowego: układu oddechowego, układu krążenia, dróg moczowych, układu pokarmowego oraz chorób krwi.			Sprawdzian pisemny	D.W18.				
	9.	Charakteryzuje przebieg i sposoby postępowania rehabilitacyjnego w wybranych jednostkach chorobowych u dzieci.			Sprawdzian pisemny	D.W38.				
	10.	Zna standardy i procedury postępowania w stanach nagłych i zabiegach ratujących życie dziecka.			Sprawdzian pisemny	D.W40.				
	11.	Zna patofizjologię, objawy kliniczne i powikłania chorób nowotworowych u dzieci.			Sprawdzian pisemny	D.W50.				
Umiejętności	1.	Gromadzi informacje, formułuje diagnozę pielęgniarską, ustala cele i plan opieki, wdraża interwencje pielęgniarskie oraz dokonuje ewaluacji opieki nad dzieckiem.			Sprawdzian praktyczny	D.U1.				
	2.	Motywuje chorego i jego opiekunów do wejścia do grup wsparcia społecznego.			Sprawdzian praktyczny	D.U4.				
	3.	Ocenia rozwój psychofizyczny dziecka, wykonuje testy przesiewowe, wykrywa zaburzenia w rozwoju.			Sprawdzian praktyczny	D.U7.				
	4.	Diagnostuje stopień ryzyka rozwoju odleżyn i dokonuje ich klasyfikacji.			Sprawdzian praktyczny	D.U8.				
	5.	Pobiera materiał do badań diagnostycznych u dzieci.			Sprawdzian praktyczny	D.U9.				
	6.	Doraźnie podaje dziecku tlen.			Sprawdzian praktyczny	D.U11.				
	7.	Przygotowuje dziecko do badań diagnostycznych pod względem fizycznym i psychicznym.			Sprawdzian praktyczny	D.U12.				
	8.	Rozpoznaje stany nagłego zagrożenia zdrowia.			Sprawdzian praktyczny	D.U16.				

	9.	Instruuje pacjenta i jego opiekuna w zakresie użytkowania sprzętu pielęgnacyjno-rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych.	Sprawdzian praktyczny	D.U18.	
	10.	Rozpoznaje powikłania leczenia farmakologicznego, dietetycznego, rehabilitacyjnego i leczniczo-pielęgnacyjnego.	Sprawdzian praktyczny	D.U20.	
	11.	Prowadzi rozmowę terapeutyczną z dzieckiem i jego opiekunami.	Sprawdzian praktyczny	D.U22.	
	12.	Przekazuje informacje o stanie zdrowia dziecka członkom zespołu terapeutycznego.	Sprawdzian praktyczny	D.U26.	
	13.	Asystuje lekarzowi w trakcie badań diagnostycznych i leczniczych u dziecka.	Sprawdzian praktyczny	D.U27.	
	14.	Prowadzi dokumentację opieki nad chorym: kartę obserwacji, zabiegów pielęgnacyjnych i raportów, kartę rejestru zakażeń szpitalnych, profilaktyki i leczenia odleżyn oraz kartę informacyjną z zaleceniami w zakresie samoopieki.	Sprawdzian praktyczny	D.U28.	
	15.	Ocenia poziom bólu, reakcję chorego na ból i nasilenie bólu oraz stosuje postępowanie przeciwbólowe.	Sprawdzian praktyczny	D.U29.	
	16.	Tworzy pacjentowi warunki do godnego umierania.	Sprawdzian praktyczny	D.U30.	
	17.	Dostosowuje interwencje pielęgniarские do rodzaju problemów pielęgnacyjnych.	Sprawdzian praktyczny	D.U32.	
	18.	Przygotowuje i podaje leki dziecku różnymi drogami, na zlecenie lekarza.	Sprawdzian praktyczny	D.U33.	
Kompetencje społeczne	1.	Szanuje godność i autonomię powierzonych opiece dzieci.	Obserwacja ciągła	D.K1.	
	2.	Systematycznie wzbogaca wiedzę zawodową i kształtuje umiejętności, dążąc do profesjonalizmu.	Obserwacja ciągła	D.K2.	
	3.	Przestrzega wartości, powinności i sprawności moralnych w opiece.	Obserwacja ciągła	D.K3.	
	4.	Wykazuje odpowiedzialność moralną za człowieka i wykonywanie zadań zawodowych.	Obserwacja ciągła	D.K4.	
	5.	Przestrzega Kart Praw Dziecka.	Obserwacja ciągła	D.K5.	
	6.	Rzetelnie i dokładnie wykonuje powierzone obowiązki zawodowe.	Obserwacja ciągła	D.K6.	
	7.	Przestrzega tajemnicy zawodowej.	Obserwacja ciągła	D.K7.	
	8.	Współdziała w ramach zespołu interdyscyplinarnego w rozwiązywaniu dylematów etycznych z zachowaniem zasad kodeksu etyki zawodowej.	Obserwacja ciągła	D.K8.	
	9.	Jest otwarty na rozwój podmiotowości własnej i pacjenta.	Obserwacja ciągła	D.K9.	
	10.	Przejawia empatię w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami.	Obserwacja ciągła	D.K10.	

Prowadzący

Forma zajęć	Prowadzący zajęcia (tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko)
Wykład	Lek. med. Irena Rybczak Mgr Anna Zylińska
Zajęcia praktyczne	Mgr Anna Zylińska
Praktyki zawodowe	Mgr Anna Zylińska Opiekun praktyki zawodowej (pielęgniarka lub pracownik danego przedsiębiorstwa podmiotu leczniczego)
Samokształcenie	Mgr Anna Zylińska

Treści kształcenia

Wykład		Metody dydaktyczne	Wykład z wykorzystaniem technik multimedialnych	
Lp.	Tematyka zajęć	Tematyczne efekty kształcenia W wyniku kształcenia student:		Liczba godzin
1.	Problemy leczniczo – pielęgnacyjne u dzieci ze schorzeniami genetycznymi.	- zna cechy charakterystyczne dziecka z Zespołem Downa, - omówi problemy pielęgnacyjne występujące u dziecka z Zespołem Downa.		1
2.	Choroby metaboliczne.	- zna objawy, przyczyny i leczenie Mukowiscydozy, - zna objawy, przyczyny i leczenie Fenylketonurii, - zna objawy, przyczyny i leczenie Celiaki, - zna objawy, przyczyny i leczenie Bielactwa - zna objawy, przyczyny i leczenie Leucynozy, - zna objawy, przyczyny i leczenie Galaktozemi.		1
3.	Wybrane choroby zakaźne u dzieci.	- poda przyczyny i objawy Boreliozy, - scharakteryzuje Mononukleozę, - omówi drogi zakażenia dziecka HIV, - wymieni kryteria rozpoznania AIDS u dzieci, - zna postępowanie leczniczo – pielęgnacyjne z dzieckiem zakażonym HIV.		3
4.	Oparzenia u dzieci, odmrożenia, utonięcia.	- zna podział oparzeń (termiczne, prądem), - scharakteryzuje zmiany miejscowe i zaburzenia ogólnoustrojowe po oparzeniu, - omówi postępowanie z dzieckiem oparzone, - omówi postępowanie z dzieckiem z odmrożeniami i w przypadku utonięcia.		2
5.	Rodzaje zatruc i odtrutki specyficzne i niespecyficzne w tym zatrucie CO, methemoglobinemia.	- zna postępowanie z dzieckiem po zatruciu z uwzględnieniem przyczyny zatrucia, - zna pojęcie methemoglobinemii.		2
6.	Ukąszenie przez żmiję, zatrucie muchomorem. Sromotnikowym.	- omówi postępowanie z dzieckiem ukąszonym przez żmiję i zatrutym muchomorem sromotnikowym.		1
7.	Choroby alergiczne u dzieci.	- wymieni rodzaje alergenów, - dokona podziału alergii u dzieci, - omówi charakterystyczne objawy alergii, - poda sposoby zapobiegania alergii, - zna metody leczenia alergii w zależności od przyczyny.		2
8.	Wstrząs u dzieci.	- poda definicję wstrząsu kardiogennego, hipowolemicznego, septycznego, anafilaktycznego, - zna przyczyny i objawy ww wstrząsów, - omówi postępowanie z dzieckiem we wstrząsie.		2
9.	Opieka nad dzieckiem z dysplazją stawu biodrowego i zwłknięciem stawu biodrowego.	- omówi przyczyny i objawy dysplazji stawu biodrowego u dzieci, - omówi pielęgnację i postępowanie z dzieckiem z dysplazją stawu biodrowego, - omówi sprzętu ortopedyczny stosowany u dziecka w celu zapobiegania zwłknięciu stawu biodrowego.		1
Razem liczba godzin:				15

Zajęcia praktyczne		Metody dydaktyczne	Pokaz, instruktaż wstępny, bieżący i końcowy	
Lp.	Tematyka zajęć	Tematyczne efekty kształcenia W wyniku kształcenia student:		Liczba godzin
1.	Pielęgnowanie i leczenie dzieci ze schorzeniami genetycznymi.	- rozpoznaje typowe cechy y dziecka z Zespołem Downa, - planuje opiekę nad dzieckiem w zależności od występujących problemów zdrowotnych, - zachęca rodziców do kontaktów z ludźmi o podobnych problemach.		5

2.	Pielęgnacja dziecka niepełnosprawnego.	- planuje opiekę pielęgniarską wobec dziecka niepełnosprawnego, - stosuje różne formy rehabilitacji u dziecka niepełnosprawnego.	6
3.	Zasady postępowania z dzieckiem w przypadku urazu, oparzenia, zatrucia.	- planuje opiekę nad dzieckiem po urazie i oparzeniu, - udziela informacji rodzicom na temat niebezpieczeństw, które powodują różnego rodzaju urazy u dzieci.	6
4.	Opieka nad dzieckiem z dysplazją stawu biodrowego i zwichnięciem stawu biodrowego.	- stosuje profilaktykę zwichnięcia stawu biodrowego u dziecka, - edukuje rodziców na temat profilaktyki zwichnięcia stawu biodrowego, - stosuje udogodnienia u dziecka w celu zapobiegania zwichnięciu stawu biodrowego.	6
5.	Postępowanie z dzieckiem z zaburzoną gospodarką wapniowo – fosforową.	- edukuje rodziców na temat profilaktyki krzywicy, - stosuje zasady właściwego żywienia, - rozpoznaje objawy krzywicy.	6
6.	Postępowanie z dzieckiem z chorobą metaboliczną.	- edukuje rodziców o sposobie opieki nad dzieckiem z chorobą metaboliczną, - edukuje rodziców na temat diet stosowanych w chorobach metabolicznych – pogadanka.	6
7.	Pielęgnowanie dziecka ze schorzeniami chirurgicznymi.	- przygotowuje psychicznie i fizycznie dziecko i jego rodziców do zabiegu operacyjnego, - sprawuje opiekę nad dzieckiem po zabiegu operacyjnym, - edukuje dziecko i jego rodzinę na temat opieki nad dzieckiem po wyjściu ze szpitala po zabiegu chirurgicznym.	5
Razem liczba godzin:			40

Praktyka zawodowa ODDZIAŁ DZIECIĘCY	Wykaz umiejętności praktycznych W wyniku kształcenia praktycznego student:
<ul style="list-style-type: none"> - przestrzega zasad zapobiegania zakażeniom wewnątrz - oddziałowym na oddziałach pediatrycznych, - przyjmie dziecko do oddziału, - zapewni bezpieczeństwo dziecku przebywającemu w oddziale, - wypisze dziecko z oddziału po zakończonym procesie leczenia, - wdroży postępowanie opiekuńczo-wychowawcze nad chorym dzieckiem, - komunikuje się z dzieckiem i jego rodziną, - ułatwi adaptację dziecka do warunków szpitalnych, - zapobiega wystąpieniu choroby sierocej. Wdroży postępowanie opiekuńczo-wychowawcze wobec dziecka z chorobą sierocą, - oceni i analizuje rozwój psychoruchowy niemowlęcia, - wykona zabiegi pielęgnacyjno-higieniczne u niemowlęcia i dziecka starszego, - wykona zabiegi diagnostyczno-lecznicze, - przygotuje dziecko do badań. Opiekuje się dzieckiem przed i po badaniach, - wykona zabiegi przeciwzapalne i doodbytnicze u dziecka, - poda leki różnymi drogami, - oceni stan zdrowia dziecka na podstawie badań podmiotowych i przedmiotowych, - analizuje dokumentację medyczną, - zbiera wywiad na temat dziecka i jego środowiska, - formułuje diagnozę pielęgniarską, - planuje opiekę pielęgniarską w zależności od diagnozy, - modyfikuje i przeprowadza ewaluację opieki pielęgniarskiej, - pielęgnuje dziecko z chorobą nowotworową, - planuje i realizuje opiekę pielęgniarską w chorobach: <ul style="list-style-type: none"> a) układu krążenia: wady serca, b) układu oddechowego: infekcja górnych dróg oddechowych, zapalenie płuc, zapalenie oskrzeli, astma oskrzelowa, c) układu pokarmowego: biegunki, zwężenie przełyku i odźwiernika, choroba trzewna, niedożywienie, robaczyce, d) układu moczowego: infekcje dróg moczowych, odmiedniczkowe zapalenie nerek, kłębuszkowe zapalenie nerek, zespół nerczycowy, e) układu nerwowego, padaczka. 	
Ogólna liczba godzin: 80	

Samokształcenie	Metody dydaktyczne	Praca pisemna w formie referatu, prezentacja multimedialna
Lp.	Tematyka zajęć	Tematyczne efekty kształcenia W wyniku kształcenia student:
1.	ADHD.	- określi pojęcie ADHD, - określi przyczyny zespołu, - zna objawy występujące u dziecka z ADHD, - określi skład zespołu terapeutycznego, który jest niezbędny w pracy z dzieckiem z ADHD.
2.	Ruchy mimowolne – tiki.	- określi pojęcie tików, - zna podział tików, - określi przyczyny pojawienia się ruchów mimowolnych u dziecka,

		- zna najbardziej charakterystyczne ruchy mimowolne występujące u dzieci, - omówi sposób leczenia tików u dzieci.
3.	Moczenie mimowolne nocne.	- przedstawi definicję moczenia mimowolnego nocnego u dzieci, - przedstawi podział moczenia mimowolnego, - określi przyczyny schorzenia, - określi postępowanie pielęgnacyjno – leczniczego w przypadku moczenia mimowolnego nocnego.
4.	Choroba sieroca.	- określi przyczyny choroby sieroczej, - opisz fazy choroby sieroczej, - scharakteryzuje zachowania dziecka z chorobą sierocą, - omówi postępowanie z dzieckiem z chorobą sierocą.
5.	Anoreksja wśród nastolatek.	- omówi skalę problemu anoreksji wśród nastolatek, - przedstawi przyczyny choroby, - omówi podłoże psychologiczne w anoreksji, - omówi zachowania dziewcząt z anoreksją, - omówi powikłania anoreksji, - omówi postępowanie lecznicze z anorektykiem.
6.	Narkomania wśród młodzieży.	- omówi skalę problemu narkomanii wśród nastolatek, - przedstawi podział narkotyków zażywanych przez młodzież, - omówi charakterystyczne zachowania dziecka uzależnionego od narkotyków, - przedstawi rolę szkoły i rodziców w zapobieganiu narkomanii wśród młodzieży, - omówi zagrożenia jakie niosą za sobą narkotyki.
7.	Dziecko maltretowane.	- omówi różne formy maltretowania dzieci, - przedstawi objawy przemocy z uwzględnieniem typu stosowanej przemocy, - przedstawi krótkoterminowe i długotrwałe skutki przemocy u dzieci, - wymieni organizacje i placówki zajmujące się przemocą w rodzinie.
8.	Zespół Munchhausena.	- przedstawi definicję Zespołu Munchhausena, - omówi przyczyny Zespołu Munchhausena, - omówi typowe zachowania rodziców względem dziecka.
9.	Zespół alkoholowy u płodu.	- określi pojęcie zespołu alkoholowego u płodu, - określi przyczyny zespołu alkoholowego u płodu, - przedstawi cechy charakterystyczne u noworodka z zespołem alkoholowym, - określi następstwa zespołu alkoholowego w dalszym rozwoju dziecka.
10.	Zespół nagłej śmierci dziecka (SIDS).	- omówi hipotezy przyczyn SIDS, - przedstawi czynniki zwiększające zagrożenie SIDS, - omówi postępowanie prewencyjne SIDS;
Razem liczba godzin:		45

Literatura podstawowa:

1.	Atlas chorób zakaźnych dzieci / Irma Kacprzak-Bergman, Leszek Szenborn. - Wrocław : Urban & Partner, cop. 2006.
2.	Badanie podmiotowe i przedmiotowe w pediatrii / red. Anna Obuchowicz ; Celina Bukowska [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2007.
3.	Chirurgia dziecięca / red. Jerzy Czernik; Ewa Andrzejewska [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2005.
4.	Diagnostyka różnicowa najczęstszych objawów w praktyce pediatricznej / red. Wanda Kawalec, Andrzej Milanowski; Alicja Chybicka [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2003.
5.	Dziecko z zespołem wad wrodzonych : diagnostyka dysmorfologiczna / Lech Korniszewski. - Wyd. 2. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2005.
6.	Medycyna ratunkowa wieku dziecięcego = Pediatric emergency medicine : a comprehensive study guide : companion handbook / red. Gary R. Strange [et al.]; Thomas Abrunzo [et al.]; red. wyd. pol. Juliusz Jakubaszko; tł. z ang. Paweł S. Berezowicz [et al.]. - Wyd. 1 pol.. - Wrocław : Urban & Partner, cop. 2003.
7.	Neonatologia / red. Jerzy Szczapa; Marek Alifier [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2000.
8.	Pediatrya / red. Bolesław Górnicki, Barbara Dębiec, Jan Baszczyński. - Wyd. 2 Pediatrya. T. 1 / red. Bolesław Górnicki, Barbara Dębiec, Jan Baszczyński; Ewa Bocian [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2002.
9.	Pediatrya / red. Bolesław Górnicki, Barbara Dębiec, Jan Baszczyński. - Wyd. 2 Pediatrya. T. 2 / red. Bolesław Górnicki, Barbara Dębiec, Jan Baszczyński; Janina Bogusławska-Jaworska [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2002.
10.	Pediatrya : podręcznik dla studentów / red. Krystyna Kubicka, Wanda Kawalec. - Wyd. 3 zm. i uzup., dodr. Pediatrya : podręcznik dla studentów. T. 1 / red. nauk. Krystyna Kubicka, Wanda Kawalec ; Barbara Bilo [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2008.
11.	PSYCHIATRIA dzieci i młodzieży / red. Irena Namysłowska; Wanda Badura-Madej [et al.]. - dodr.. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2005.
12.	Pielęgniarstwo pediatriczne : podręcznik dla studiów medycznych / red. Bogusław Pawlaczyk; Anna Basa [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2007.
13.	Podstawy neonatologii / red. nauk. Jerzy Szczapa ; Renata Bokinić [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2008.
14.	Wybrane standardy i procedury w pielęgniarstwie pediatricznym / red. Danuta Rakowska-Róziwicz, Janina Bloch [et al.]; Urszula Bartold [et al.]. - Lublin : Czelej, 2001.

Literatura uzupełniająca:

1.	Dawkowanie leków u noworodków, dzieci i młodzieży / Krystyna Bożkowska, Henryka Siwińska-Gołębiowska, Jadwiga Prokopczyk, Ewa Kamińska. - Wyd. 4 uaktual. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2005.
2.	Dziecko : pielęgnowanie i wychowanie = Dr. Spock's Baby and Child Care / Benjamin Spock, Michael B. Rothenberg; tł. z ang. Elżbieta Piotrowska; il. Dorothea Fox. - Wyd. 6 dodr. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2000.
3.	Ostre zatrucia u dzieci : zasady postępowania / red. Irena Szajner-Milart, Elżbieta Wójcik-Skierucha. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2000.
4.	Pediatrya = Pediatrics / red. H. Dworkin Paul; red. wyd. pol. Jan Pellar; tł. z ang. Leszek Czerchawski [et al.]; Paula S. Algranati [et al.]. - Wyd. 2 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 2000.
5.	Podstawowe zagadnienia opieki pediatricznej w lecznictwie otwartym / red. Anna Obuchowicz; Maria Książewska [et al.]. - Katowice : Śląska Akademia Medyczna, cop. 2003.

.....
Koordynator modułu (przedmiotu)
podpis

.....
Dyrektor Instytutu
pieczęć i podpis